Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2016–2017

26 488 Behoeftestelling vervanging F-16

Nr. 422 BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 december 2016

Met de D-brief van 15 december 2014 bent u geïnformeerd over de verwerving van de F-35 als vervanger van de F-16 (Kamerstuk 264 88, nr. 369). Na het debat over de D-brief op 26 februari 2015 (Kamerstuk 26 488, nr. 384) en overeenkomstig de bestelsystematiek van het F-35 programma, heeft Nederland vervolgens in maart 2015 bevestigd dat het in 2019 acht toestellen wil afnemen. In maart 2016 heeft Nederland een tweede serie van acht toestellen – te leveren in 2020 – bevestigd. U bent daarover geïnformeerd in de brief van 12 februari van dit jaar (Kamerstuk 26 488, nr. 401). Ik heb bij die gelegenheid ook melding gemaakt van de mogelijkheid van een meerjarige bestelling ofwel *Block Buy*.

De voorbereidingen voor een *Block Buy* zijn inmiddels vergevorderd. Het *F-35 Joint Program Office* (JPO) heeft Nederland en de overige partnerlanden gevraagd in december van dit jaar duidelijk te maken op welke manier zij willen deelnemen aan de *Block Buy* en met hoeveel toestellen. Het JPO begint vervolgens de onderhandelingen met de fabrikant die naar verwachting in het voorjaar van 2018 gereed zullen zijn. In deze brief informeer ik u over mijn besluit deel te nemen aan de *Block Buy* en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen.

De Block Buy

Zoals bekend werkte het JPO aan de mogelijkheid van een meerjarige bestelling van toestellen, een *Block Buy*, om de stuksprijs te verlagen. Door de fabrikant duidelijkheid te geven over het aantal te leveren vliegtuigen in de jaren 2020, 2021 en 2022 is een kostenbesparing mogelijk. In totaal gaat het om meer dan 400 toestellen. Defensie heeft gesprekken gevoerd met het JPO en de fabrikant over de *Block Buy* (zie ook Kamerstuk 26 488, nr. 408 van 17 juni jl.). Gebleken is dat diverse partners, waaronder Nederland, behoefte hebben aan enige flexibiliteit. Het JPO heeft daar rekening mee gehouden bij de vormgeving van de *Block Buy* en biedt partners de mogelijkheid volledig of gedeeltelijk mee te doen. Partners kunnen dit jaar in één keer toestellen bevestigen voor de

kst-26488-422
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

afleverjaren 2020, 2021 en 2022. Zij kunnen er ook voor kiezen dit jaar een opgave te doen voor de afleverjaren 2021 en 2022, en die opgave eind 2017 bevestigen. Deze aanpak biedt partners de gewenste flexibiliteit, terwijl zij toch voor een deel gebruik kunnen maken van de kortingen die de *Block Buy* oplevert. Zo zullen de Verenigde Staten in verband met de overgang naar een nieuwe regering dit jaar vooralsnog alleen een bestelling voor 2020 plaatsen.

De *Director Operational Test and Evaluation* (DOT&E) heeft eerder vraagtekens geplaatst bij een *Block Buy* terwijl de ontwikkelingsfase nog niet is voltooid. De toestellen in de *Block Buy* zullen echter worden geleverd in 2020, 2021 en 2022. Dat is lang na de beoogde voltooiing van de ontwikkelingsfase eind 2017. Met het oog op de *Block Buy* heeft het JPO de stabiliteit van het programma en de ontwikkeling van het toestel onderzocht en de partnerlanden daarover geïnformeerd. Om een kostenreductie te bereiken moet gedurende de productie het aantal ontwerpaanpassingen, bijvoorbeeld aan het *airframe*, immers zo klein mogelijk zijn. De conclusie van het JPO is dat het risico van aanpassingen gedurende de productiejaren van de *Block Buy* laag is, en dat het ontwerp van de F-35 voldoende stabiel is. Zo is het *airframe* van de F-35A inmiddels meer dan twee keer de levensduur getest op scheurvorming.

De Nederlandse bestelling

Nederland wil graag stapsgewijs meedoen aan de *Block Buy*. De opzet die het JPO heeft gekozen biedt die mogelijkheid. Defensie zal nog dit jaar achttien toestellen in de *Block Buy* bevestigen. Het betreft acht toestellen in 2020, vijf toestellen in 2021 en nogmaals vijf toestellen in 2022. Met het oog op de voorziene transitie van de F-16 naar de F-35 en dus de oorspronkelijke bestelreeks, zal Defensie tevens een opgave doen voor nog eens drie toestellen in 2021 én 2022. De bevestiging van deze zes toestellen volgt, afhankelijk van de financiële stand van zaken, eind 2017.

Financiën en tijdschema

Inmiddels zijn er ramingen bekend van de kosten van de toestellen in de *Block Buy* en de te verwachten kostprijsreductie. Om die reductie mogelijk te maken hebben de fabrikant en onderaannemers wel een aanbetaling nodig voor de aanschaf van grotere hoeveelheden onderdelen en materialen (*Economic Order Quantity*, EOQ). De firma RAND heeft de kostenramingen beoordeeld. De uiteindelijke prijzen zijn mede afhankelijk van de nog te voeren contractonderhandeling. De kostenramingen en de verwachte korting zijn daarom commercieel vertrouwelijk en worden toegelicht in een afzonderlijke brief die u gelijktijdig met deze brief toegaat[1].

Het aangaan van financiële verplichtingen blijft in de *Block Buy* een jaarlijkse aangelegenheid. Ook de manier van bestellen van onderdelen met een (extra) lange levertijd verandert niet. Zodra Defensie financiële verplichtingen aangaat, sluit het ministerie een termijndollarcontract tegen de dan geldende koers. De *Block Buy* verloopt volgens het onderstaande tijdschema. Wijzigingen zullen in de voortgangsrapportage Verwerving F-35 worden toegelicht.

[1] Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Tijdstip	Gebeurtenis
Najaar 2016	Bevestiging Nederlandse deelname aan *Block Buy*.
Januari 2017	Contract *(Extra) Long Lead Items* en eerste deelbetaling EOQ.
Eind 2017	Bevestiging extra toestellen voor 2021 en 2022.
Januari 2018	Contract *(Extra) Long Lead Items* en tweede deelbetaling EOQ.
Maart 2018	Contract *Block Buy* en Financiële verplichtingen toestellen.
Januari 2019	Contract Long Lead Items financiële verplichtingen toestellen.
Januari 2020	Financiële verplichtingen toestellen.
2020–2022	Levering toestellen.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert